

LitLab Leesclub

Leesclub 84: Waan & werkelijkheid

Op weg naar de Hartz van Wessel te Gussinklo

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Op weg naar de Hartz van Wessel te Gussinklo*. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Onzin natuurlijk,’ zei hij opnieuw. ‘Het is er allemaal, en wij moeten onze weg daartussen vinden. Dát veroorzaakt die neurosen, omdat het steeds niet klopt, omdat deze werkelijkheid die wij zelf geschapen hebben zijn eigen eisen stelt.’ (p. 143)

In *Op weg naar de Hartz* beschrijft Wessel te Gussinklo een volgende fase in het leven van de onzekere jongen Ewout Meyster. Ewout speelt ook de hoofdrol in drie eerdere romans van Te Gussinklo: *De verboden tuin*, *De opdracht* en *De hoogstapelaar*. Ewout is inmiddels achttien, heeft zijn middelbare school niet afgemaakt, slijt zijn dagen op zijn kamer, en dreigt achterop te raken in het leven. Zijn vrienden doen belangwekkende studies en verliezen hun interesse in hun vriend. Ze zijn niet langer onder de indruk van Ewouts ideeën en zijn filosofietjes, en dat frustreert hem. Gelukkig ontmoet hij professor Somsen, een geleerde psycholoog die hem zelfvertrouwen en discipline bijbrengt. Op advies van Somsen begint Ewout een relatie, met Sylvia, en voor even lijkt de liefde hem een nieuwe lotsbestemming te geven.

In deze leesclub ga je in discussie over de ideeën en het gedrag van Ewout. Krijgen we door zijn ogen wel een betrouwbaar beeld van zijn wereld? En is zijn vertrouwen in Somsen en diens psychologische theorieën wel terecht?

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Op weg naar de Hartz*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Op weg naar de Hartz* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Wat is de naam van de 'Grote Man' die aan het begin van de roman een lezing geeft op De Hartz?

LitLab

Quizvraag 2

Noem een van de boektitels die Sylvia aan Ewout tipt.

LitLab

Quizvraag 3

Wat is het beroep van Sylvia's vader en broers?

LitLab

Quizvraag 4

Hoe reageert Ewout als hij hoort over het misbruik door Sylvia's vader?

LitLab

Quizvraag 5

Sylvia ontdekt als eerste dat Somsen misschien niet de persoon is die hij zegt te zijn. Hoe?

- a) Ze hoort dat hij helemaal geen psycholoog is.
- b) Ze ziet dat hij thuis is terwijl hij gezegd had dat hij in Brussel zou zijn.
- c) Ze merkt dat hij heel vertrouwelijk omgaat met zijn huurbaas/hospita.

LitLab

Antwoorden

1. Babinsky
2. De komst van Joachim Stiller. Ook goed: Pauls ontwaken
3. Automonteurs
4. Hij wil hem castreren.
5. c. Ze merkt dat hij heel vertrouwelijk omgaat met zijn huurbaas/hospita.

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Hoe zou jij Ewout omschrijven? Noteer drie woorden die het beste van toepassing zijn op zijn karakter en leg je keuze uit.

Feest der herkenning? 2/8

Hoe zou jij Sylvia omschrijven? Noteer opnieuw drie woorden die het beste van toepassing zijn op haar karakter en leg je keuze uit.

Feest der herkenning? 3/8

Welk gevoel kreeg jij bij het lezen over het leven van Ewout (medelijden, bewondering, verdriet, weerzin etc.) en hoe riep Ewouts manier van denken dat gevoel bij jou op?

Feest der herkenning? 4/8

Wat vind jij van de manier waarop Ewout met Sylvia omgaat? Hoe zou jij reageren als je vriend of vriendin jou op dezelfde manier zou benaderen als Ewout?

Feest der herkenning? 5/8

Ewout is zichzelf voortdurend aan het beoordelen. Zijn woordkeuze moet goed zijn, zijn manier van praten, zijn blik, zijn houding enzovoorts. Herken je dat zelfbewustzijn bij jezelf, of ben jij helemaal niet met zulke dingen bezig?

Feest der herkenning? 6/8

Het citaat uit de inleiding komt uit een uitgebreide discussie tussen Ewout en de geleerde Lamberti. Lamberti betoogt dat de mens bepaald wordt door biologische factoren. Volgens Ewout maakt het veel uit waar en wanneer je opgroeit. Denk je dat Ewout anders was geweest als hij in onze tijd zou leven? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 7/8

Doordat we alleen maar door Ewouts ogen kijken, zien we ook de lelijke kanten van zijn blik: zijn homohaar, zijn antisemitisme (racisme gericht tegen joden), zijn vrouwonvriendelijke gedachten. Hoe was het voor jou om een boek lang geconfronteerd te worden met de discriminerende gedachten van één personage?

Feest der herkenning? 8/8

Telkens opnieuw komt Ewouts wens ter sprake om iemand anders te zijn: sterker, krachtiger, een echte 'persoonlijkheid'. Herken je die wens bij jezelf, of vind je het niet zinnig om zo te denken? Leg je antwoord uit.

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Maakt Ewout een verandering door in het boek? Zo ja, hoe zou je die verandering omschrijven? Zo nee, waardoor blijft die verandering uit?

Stof tot nadenken? 2/8

Welke overeenkomsten zie jij tussen Somsen en Ewout?

Stof tot nadenken? 3/8

Op welk moment in het verhaal merkte je dat Somsens bedoelingen niet helemaal zuiver zijn? Hoe verklaar je dat Ewout dat niet lijkt te zien?

Stof tot nadenken? 4/8

Doordat Ewout zoveel op zichzelf gericht is, heeft hij weinig oog voor wat Sylvia bezighoudt. Op welke momenten las je tussen de regels door dat er met Sylvia iets anders aan de hand was dan wat Ewout leek te zien?

Stof tot nadenken? 5/8

Als je het verhaal vanuit Sylvia's positie zou lezen, dan is het een verhaal over een meisje dat steeds opnieuw slachtoffer wordt van seksueel en emotioneel misbruik. Op welke momenten of op welke manier gaat Ewout over Sylvia's grenzen heen?

Stof tot nadenken? 6/8

Op verschillende momenten wekt Te Gussinklo de indruk dat Ewouts beeld van de werkelijkheid niet klopt. Was dit voor jou tijdens het lezen duidelijk? Welk effect heeft zo'n moment op jouw beleving van het verhaal?

Stof tot nadenken? 7/8

In de vorige roman van Te Gussinklo had Ewout een grote interesse in de filosofie. In *Op weg naar de Hartz* lijkt hij juist zingeving te vinden in de psychologie. Welk beeld krijg jij van de psychologie zoals deze wetenschap beschreven wordt in de roman?

Stof tot nadenken? 8/8

Somsen plakt erg gemakkelijk allerlei diagnoses op Ewout, die volgens hem lijdt aan een hele reeks stoornissen. Wat is jouw eigen verklaring: waarom of waardoor is Ewout geworden wie hij is?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8